

Schriftelijke inbreng NVDE SDE++

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) dankt de vaste Kamercommissie Economische Zaken en Klimaat voor de mogelijkheid om een position paper in te brengen over de SDE++. De SDE++ is een belangrijk 'werkpaard' van het klimaatakkoord en wij zijn blij dat nu duidelijker is hoe die wordt vormgegeven. De regeling biedt de nodige kansen. Tegelijkertijd is de nieuwe regeling complex – en net als de eerste pannenkoek die je bakt, is deze eerste uitwerking niet meteen perfect.

De regeling is zeer breed en moet vele technieken en sectoren op een goede en eerlijke manier laten versnellen en verduurzamen. PBL en de minister hebben een dappere poging gedaan om dit werkbaar te maken. Wij zien ruimte voor verbetering op de volgende punten:

- De aansluiting van de SDE++ bij de sectordoelen uit het Klimaatakkoord. Met name bij duurzame warmte voor de gebouwde omgeving kan de verduurzaming achterblijven bij de gestelde doelen;
- Door de focus op kosteneffectiviteit houdt de SDE++ minder rekening met de ruimtelijke en maatschappelijke kant van projecten, bijvoorbeeld wanneer die al een uitgebreid traject hebben doorlopen;
- Elektrificatie van de industrie is een grote kans voor de energietransitie. Dit is ook bijvoorbeeld nodig om het succes van subsidievrije windparken op zee voort te zetten. Er is meer stimulans nodig om die elektrificatie te ontwikkelen;
- De economische levensduur van projecten is langer dan de subsidieperiode. Dit telt (terecht) mee voor de subsidiehoogte - maar niet voor de bereikte CO₂-reductie. Bijvoorbeeld zon en wind lijken daardoor onterecht duurder in de SDE++;
- Er ontbreken duurzaamheidseisen aan het gebruik van fossiele energie voor CCS.

1. Richt de SDE++ beter in op de sectordoelen uit het Klimaatakkoord

Kosteneffectiviteit op korte termijn is in de SDE++ leidend: alle technieken voor alle sectoren concurreren met elkaar op CO₂-effectiviteit (laagste kosten per vermeden ton CO₂).

Tegelijkertijd zijn er in het Klimaatakkoord sectorale doelstellingen afgesproken. Daarbij is niet alleen gekeken naar de laagste kosten op korte termijn maar ook naar de transitie die op de langere termijn nodig is. 2030 is immers een tussenstap, geen einddoel.

Er zit spanning tussen die twee benaderingen. Duurzame technieken die nodig zijn voor de sectordoelen en de langere termijn scoren soms slechter in de huidige rekenmethode. Toch moeten ook zij voldoende volume kunnen realiseren om de afgesproken sectordoelen te halen. Dit is ook noodzakelijk om te leren en voor kostendaling. Onze grootste zorg betreft duurzame warmte voor collectieve warmtesystemen in de gebouwde omgeving.

De verduurzaming van de gebouwde omgeving moet leiden tot 1,5 miljoen aardgasvrije/aardgasvrij-ready woningen. Deze maatregelen zijn relatief duur omdat we onze woningen en gebouwen met aardgas al relatief efficiënt verwarmen. Toch moeten we daar nu mee starten. De verduurzaming van de gebouwde omgeving is ingrijpend en arbeidsintensief en kan dus niet in een korte periode.

Op zijn minst zal de pijplijn aan projecten per categorie en per sector goed moeten worden gemonitord. Het is nu onduidelijk of en hoe dit zal gebeuren. Omdat het ontwikkelen van een duurzame warmtebron minstens vier jaar duurt, is de tijd om de SDE++ goed ingesteld te krijgen zeer beperkt.

WKO (warmte-koude opslag) met aquathermie als bron speelt een belangrijke rol voor duurzame warmte. De SDE-systematiek waarbij achteraf de geleverde warmte en bijdrage wordt

vastgesteld, levert te veel administratieve last op voor deze – relatief kleinschalige – toepassing. Het zou goed zijn om te bekijken hoe deze bron toch succesvol gestimuleerd kan worden.

De NVDE stelt voor om drie aparte rangschikkingen te maken waarbinnen de concurrentie in de SDE++ plaatsvindt: voor de sectoren elektriciteit, overige CO₂-reductie industrie en warmte voor de gebouwde omgeving. We stellen ook voor dat overheid en markt samen een monitor voor de pijplijn in projecten ontwikkelen. De monitor Wind op Land biedt hiervoor een goede basis.

2. Geef ruimte aan projecten die voortkomen uit maatschappelijke afwegingsprocessen

Er lopen nu uitgebreide maatschappelijke afwegingsprocessen bij regio's en gemeenten, zoals de RES'en en de wijkgerichte aanpak. De SDE++ beoordeelt alleen op de laagste kosten (per vermeden eenheid CO₂). Daardoor bestaat het risico dat projecten buiten de boot vallen die juist voortkomen uit afwegingen als ruimtelijke ordening, aanwezige netinfrastructuur en lokaal draagvlak. Dit kan gelden voor duurzame warmte, maar ook voor zon- en windprojecten waar een uitgebreid ruimtelijk en sociaal ontwerpproces aan vooraf is gegaan. Hier is een balans nodig tussen lokaal optimale verduurzaming en generieke kosteneffectiviteit.

De NVDE stelt voor dat het Rijk, lagere overheden en markt samen zoeken naar deze balans. De PBL-analyse van de eerste versies van de RES'en en het eerste overzicht van de transitievisies aardgasvrije wijken vormen daar een goede basis voor.

3. Steun voor elektrificatie industrie

Zon- en windenergie vormen een belangrijke kans voor de verduurzaming van de industrie als alternatief voor aardgas en kolen. Dit kan via elektrificatie of via een omzetting naar groene waterstof. Samenwerking tussen de industrie en de duurzame energiesector is hiervoor cruciaal. Een succesvolle ontwikkeling daarvan vereist dat deze extra elektriciteitsvraag in samenhang met het aanbod van schone elektriciteit wordt gerealiseerd. Dat is op dit moment nog niet mogelijk in de SDE++. Een afnemer van elektriciteit moet uitgaan van de landelijke handelsmix, waar ook fossiele elektriciteit in zit. Daardoor scoort elektrificatie slecht qua CO₂-effect. De SDE++ biedt enkel de mogelijkheid van subsidie voor 2000 uur per jaar, wanneer de handelsmix 100% uit zon en wind bestaat. Voor zo weinig uur wegen de vaste kosten van bijvoorbeeld elektrolyzers en elektroboilers te zwaar.

Het gebruik van hernieuwbare elektriciteit kan in ieder geval worden aangetoond bij een directe fysieke koppeling tussen hernieuwbare-opwekinstallatie en bijvoorbeeld een electrolyser. Maar bijvoorbeeld ook op basis van een Power Purchase Agreement (PPA) en Garanties van Oorsprong van specifieke hernieuwbare-opwekinstallaties, eventueel aangevuld met extra voorwaarden.

Minstens zo belangrijk is dat het kabinet een samenhangende visie ontwikkelt voor de rol van elektriciteit in een duurzame energiehuishouding, zoals ze dat recent al gedaan heeft voor de rol van gasvormige energiedragers.

De NVDE pleit voor het uitwerken van een routekaart elektrificatie. Een eerste stap betreft het uitzetten van een studie die verkent op welke manier het aantoonbaar gebruik van 100% hernieuwbare elektriciteit in verschillende elektrificatie-opties is vorm te geven. De focus hierbij ligt op de vraag 'hoe kan het wél'.

Daarnaast stellen we voor om een separate stimuleringsregeling op te zetten voor elektrificatie-opties die binnen de systematiek van de SDE++ nog niet van de grond komen. Het doel is ervaring opdoen en het reduceren van de kosten.

4. Reken met CO₂-reductie over de totale levensduur van een project

Er zijn categorieën in de SDE++ waarvan de economische levensduur langer is dan de subsidieperiode en die in de jaren na afloop van de subsidietermijn rendabel blijven. Dat wordt wel meegenomen in de subsidiekosten, maar niet in de berekende CO₂-emissie. Zo worden sommige categorieën tekortgedaan in de rangschikking.

Zorg daarnaast dat de marktwaarde van Garanties van Oorsprong adequaat wordt meegenomen. Deze wordt wel meegenomen in de berekening van de onrendabele top, maar niet in de berekening van de subsidie-intensiteit per vermeden ton CO₂, die bepalend is voor de ranking. Ook stellen wij voor om de monitoring van de GvO-prijzen verder vorm te geven.

De NVDE stelt daarom voor om de gehele economische levensduur mee te nemen in de berekening van de CO₂-emissiereductie. Daarnaast dienen GvO's mee te worden genomen in de berekening van de subsidie-intensiteit per vermeden ton CO₂.

5. Stel duurzaamheidseisen aan fossiele energie voor CCS

Sommige categorieën voor CO₂-afvang en -opslag (CCS) gebruiken aardgas. Aardgas wordt steeds meer geïmporteerd. Daarbij is het belangrijk om te borgen dat het ingezette aardgas voldoende duurzaam is en bijvoorbeeld niet gepaard gaat met substantiële methaan- en CO₂-emissies tijdens de winning en het transport. Deze duurzaamheidseisen worden ook gesteld bij de import van biomassa als duurzame energiebron. Het is wenselijk dat dit ook gebeurt bij aardgas, bijvoorbeeld bij de subsidie voor CCS; zowel uit oogpunt van duurzaamheid als voor een gelijk speelveld.

Wij stellen voor dat er voor de categorieën in de SDE++ waarbij aardgas wordt ingezet een duurzaamheidkader wordt ontwikkeld dat voldoende borgt dat op het niveau van de hele keten voldoende CO₂-reductie wordt gerealiseerd.

Een uitgebreidere uitwerking van deze punten treft u [hier](#).